

Графикалық-артикуляциялық бірлестіктерге сөйлеу әрекетіне енетін есту мүшелері қосылады. Артикуляциялық актілер бірте-бірте нормативтік есту және сөйлеуді қолдау үрдісіне «өтеді».

Осылайша, дыбыстың айтылуын түзетуде нейрopsихологиялық технологияларды қолдану психо-сөйлеу бұзылыстарын сәтті жеңу үшін негіз құруға ықпал етеді және логопедтерге өз жұмысын тиімдірек жүргізуге мүмкіндік береді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. *Выготский Л. С. История развития высших психических функций. М., ПСС. Т.3, 1986.*
2. *Визель Т.Г. Основы нейрopsихологии: учеб. для студентов вузов Т.Г. Визель. – М.: АСТАстрель Транзиткнига, 2005.- 384,(16)с.- (Высшая школа).*
3. *Лурия А.Р., Цветкова Л.С. Нейрopsихология и проблемы обучения в общеобразовательной школе. – Москва Воронеж, 1999 г.*
4. *Волкова Л.С. Логопедия. – М.: Владос, 2009.*

УДК 376.42

А.К.Рсалдинова¹, А.А.Төлеубаева²

¹ғылыми жетекшісі, психология ғылымдарының кандидаты, доцент

²7M01906-Арнайы педагогика: Инклюзивті білім беру мамандығының 1 курс магистранты, aiutapovna@mail.ru,

^{1,2}Абай атындағы ҚазҰПУ, Алматы қаласы,Қазақстан

ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ ЖАҒДАЙЫНДА ЛОГОПЕД ПЕН МҰҒАЛІМДЕРДІҢ БІРЛІКТЕ ЖҰМЫС ЖАСАУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Аңдатпа

Мақалада инклюзивті білім берудегі ерекше білім беру қажеттілігі бар балаларды оқытуда логопед жұмысына шолу жасалған. Ерекше білім беру қажеттілігі бар балалардың дағдыларына, қажеттіліктері мен қабілеттеріне бейімделген жалпы білім беру бағдарламалары, формалары, оқыту және тәрбие әдістері қарастырылған. Ерекше білім беру қажеттілігі бар балалармен топтық жұмыс жүргізудегі ережелер келтірілген. Логопед пен педагогтардың бірлесіп жұмыс істеуінің тиімділігі көрсетілген.

Түйін сөздер: инклюзивті білім беру, логопед, ерекше білім беру қажеттілігі бар балалар, топтық жұмыс.

А.К.Рсалдинова¹, А.А. Төлеубаева²

¹научный руководитель, кандидат психологических наук, доцент

²7M01906– магистрант 1 курса специальности -Специальная педагогика: Инклюзивное образование, aiutapovna@mail.ru,

^{1,2}КазНПУ имени Абая, город Алматы, Казахстан

ОСОБЕННОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ КОМАНДНОЙ РАБОТЫ ЛОГОПЕДА И ПЕДАГОГОВ В УСЛОВИЯХ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБУЧЕНИЯ

Аннотация

В статье представлен обзор работы логопеда в обучении детей с особыми образовательными потребностями в инклюзивном образовании. Предусмотрены общеобразовательные программы, формы, методы обучения и воспитания, адаптированные к навыкам, потребностям и способностям детей с особыми образовательными потребностями.

Приведены правила командной работы с детьми с особыми образовательными потребностями. Показана эффективность совместной работы логопеда и педагогов.

Ключевые слова: инклюзивное образование, логопед, дети с особыми образовательными потребностями, командная работа.

A.K.Rsaldinova¹, A.A.Toleubaeva²

¹scientific director, Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor

²1st course master specialty - Special Pedagogy: Inclusive education, aiymamanovna@mail.ru,

^{1, 2}Kazakh National Pedagogical University named after Abay, Almaty city, Kazakhstan

FEATURES OF THE ORGANIZATION OF TEAMWORK OF SPEECH THERAPIST AND TEACHERS IN THE CONTEXT OF INCLUSIVE EDUCATION

Abstract

The article presents an overview of the work of a speech therapist on teaching children with special educational needs in inclusive education. General education programs, forms, methods of teaching and upbringing adapted to the skills, needs and abilities of children with special educational needs are provided. The rules of joint work with children with special educational needs are given. The effectiveness of the joint work of a speech therapist and teachers is shown.

Keywords: inclusive education, speech therapist, children with special educational needs, teamwork.

Қазіргі қоғамдағы адамдар көбінесе ерекше білім беру қажеттілігі бар балаларға немқұрайлы қарайды. Бұл олардың қоғамнан шеттетуіне, олармен қарым-қатынастан бас тартуына және немқұрайдылыққа әкеледі. Ерекше білім беру қажеттілігі бар баланың қоғамға шығу дәрежесі тек әлеуметтік қатынастарға ғана емес, сонымен қатар сынып, мәдениет, оның тұрғылықты жері, қоршаған ортадағы физикалық және мінез-құлық кедергілері сияқты контекстік факторларға да байланысты. Мәселе ерекше білім беру қажеттілігі бар балалардың адамдарға көрінбейтіндігімен күрделене түседі. Өйткені ата-аналар балаларын шеттетушіліктен аулақ болу үшін жиі жасырады.

Бұл проблеманы шешудің басты жолы – білім беру жүйесін дамытудағы басым бағыттардың бірі, ерекше білім беру қажеттілігі бар балалар мен олардың қалыпты дамып келе жатқан құрдастары үшін инклюзивті білім беру практикасын енгізу. Бұл денсаулығы нашар, генетикалық аурулары және басқа да денсаулық шектеулері бар балалардың дүниеге келуінің өсуіне, сонымен қатар ата-аналардың жұмыспен қамтылуына және тұратын жерінің жанында арнайы балабақшаның болмауына байланысты.

Инклюзивті білім беру – жалпы білім беруді дамыту процесі, онда әр адам физикалық, зияткерлік, әлеуметтік, эмоционалды қабілеттерге, сөйлеу және басқа да сипаттамаларға қарамастан, оқу орындарында оқуға мүмкіндік алады [1, 44].

Балалардың барлығы әртүрлі. Бірақ олар әр бала үшін ең қолайлы тәсілмен оқи алады. Бұл қазіргі заманғы білім беру жүйесі. Ол тек даму проблемалары ғана емес, сонымен қатар белгілі бір әлеуметтік топқа жататын барлық балалардың қажеттіліктері мен қабілеттерін, физикалық дамуын ескереді.

Инклюзивті білім берудің мәні – білім беру жүйесі балаға бейімделеді. Алайда бала жүйеге бағынбайды. Балалардың барлығы қалыпты немесе ерекше білім беру қажеттілігі бар деп бөлмей, бірдей алады. Инклюзивті білім беруде оқытудың заманауи тәсілдері жиі қолданылады. Ерекше білім беру қажеттілігі бар балалардың дағдыларына, қажеттіліктері мен қабілеттеріне бейімделген жалпы білім беру бағдарламалары, формалары, оқыту және тәрбие әдістері қолданылады. Бұл балалар топта күні бойы немесе белгілі бір уақыт аралығында бола алады. Сонымен қатар, ақпараттық қолдаумен және жеке бағдарлама бойынша оқи алады.

Н.П.Артюшенко инклюзивті білім беруді «оқыту мазмұнын жалпы білім беру мекемелерінде ерекше білім беру қажеттіліктері балалар үшін қажетті жағдайлардың ерекшелігін сипаттау үшін қолданылады» [2, 32] деп санайды.

Ал А.Отрощенконың инклюзивті білім беруге берген анықтамасы «баланы жалпы білім беру ортасына қосудың біртіндеп егжей-тегжейлі және өте мұқият оқыту процесі» деген стандартты түсіндірулерден ерекшеленеді. Ол «инклюзивті білім беруде баланың жеке ерекшеліктері және күшті жақтары ескеріліп, түзету жұмыстарын жүргізу кезінде сауатты түрде іске қосылады» [3, 53] деп атап өтеді.

Инклюзивті білім беру жағдайында ерекше білім беру қажеттілігі бар балаларға психологиялық, медициналық, педагогикалық қолдау көрсететін мамандандырылған топ мүшелерінің бірі – логопед-мұғалім. Сөйлеуді қалыптастыру кезеңінде танымдық іс-әрекеттің жоғары формалары дамиды, тұжырымдық ойлау қабілеті қалыптасады. Балалардағы сөйлеу ақаулары толыққанды қарым-қатынасты бұзып қана қоймайды, сонымен қатар оқу процесін қиындатады. Инклюзивті білім беру кеңістігінде ерекше білім беру қажеттілігі бар балаларға көмектесетін логопед-мұғалім сөйлеуді дамыту проблемалары мен қарым-қатынас қиындықтарымен байланысты білім беру бағдарламасы бойынша оқудағы қиындықтарды жою бойынша түзету жұмыстарын жүргізеді.

Инклюзивті білім берудегі логопед-мұғалім жұмысының мақсаты – сөйлеу бұзылыстарын анықтауға және шешуге, сондай-ақ жазбаша және ауызша сөйлеуді одан әрі дамытуға және білім беру бағдарламасын сәтті игеру үшін қалыпты балалардың ерекше білім беру қажеттілігі бар балалармен байланысын жақсартуға жағдай жасау.

Ал осы білім беру жағдайындағы логопед-мұғалім жұмысының ерекшелігі де жоқ емес. Ең алдымен, түзету жұмысына кіріспес бұрын, қалыпты балалардан қабылдаған сияқты, мұқият емтихан арқылы арнайы әдістерді қолдана отырып, баланың сөйлеу әрекетінің бұзылу сипатын анықтайды.

Логопедтің диагностикасы негізінде басқа мамандармен бірге баланың ерекшеліктерін ескере отырып, мына мәселелер қарастырылады: міндетті түрде жеке даму жоспары жасалады. Екіншіден, білім беру бағыты анықталады. Ал ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың сәтсіздікке ұшырау себептерін жою немесе болдырмау бойынша стратегиялар мен шаралар жасалуы шарт [4, 65].

Лого-пункт логопедінің жұмысының басты ерекшелігі – ерекше білім беру қажеттілігі бар балалардың әртүрлі санаттарына көмек көрсетуді қамтиды. Ол баланың жеке басын, оның жағымсыз жақтарын да, жағымды тұсын да ескере отырып жүзеге асырылады.

Сөйлеу терапиясының басты бағыты әрдайым сөйлеудің ең көп зардап шеккен компоненті болып қала береді. Мысалы, алалиямен – сөздік, есту қабілетінің зақымдалуы – фонемалық қабылдау, дизартриямен – дыбысты айту және т.б. сөйлеу дамуының кезеңдеріне байланысты логопед өзінің мақсатты әдістемелік параметрлерін өзгертуі керек. Ұйымдастыру, жұмыс формасы, тартылатын материал сөйлеу тілінде бұзылысы бар баланың жас ерекшелігіне сәйкес келуі қажет.

Сөйлеуді дамыту кезеңдеріне байланысты логопед өзінің мақсатты әдістемелік параметрлерін өзгертуі керек. Осыған байланысты модульдік жоспарлауды қолдануға болады. Бұл тәсілдің ыңғайлылығы, егер бала қандай да бір тапсырманы оңай орындаса, онда осы тақырыпты зерттеуге арналған сағат санын азайтуға болады және одан да күрделі тапсырманы орындау үшін көбейтуге болады. Осының арқасында балалардың сөйлеуін дамытудағы кемшіліктерге көбірек көңіл бөлінеді, түзету жаттығулары азаяды. Ұйымдастыру, жұмыс нысаны, қолданылатын материал сәйкес келуі керек.

Кәсіби қызмет процесінде мақсатқа жету үшін логопед-мұғалім мына міндеттерді шешеді:

- Сөйлеу тілінің зақымдалу құрылымы мен дәрежесін анықтау үшін логопедтік тексеріс жүргізу;
- Логопедиялық көмекке мұқтаж балаларды дамытудың жеке бағдарламасында түзету мен логопедиялық жұмыстың перспективалық жоспарын әзірлеу;

- Ерекше білім беру қажеттілігі бар балалар үшін логопедтің түзетуін ұйымдастыру. Сөйлеу дамуының бұзылуын логопедиялық түзетудің әдістерін, бағыттарын және әдістерін анықтау;

- Ерекше білім беру қажеттілігі бар балалардың психофизикалық жағдайын ескеретін топтар жиынтығы. Мектеп жасына дейінгі балалардың жазбаша және ауызша сөйлеуін бұзудың алдын алу бойынша топтық және жеке сабақтарды ұйымдастыру;

- Ерекше білім беру қажеттілігі бар балаларды оқыту бойынша бейімделген білім беру бағдарламаларын, әдістемелік ұсыныстарды әзірлеуге қатысу. Оқу материалын меңгеруді арттыратын мемлекеттік стандарт аясында оқытудың әртүрлі әдістерін, нысандары мен құралдарын анықтау;

- Ерекше білім беру қажеттілігі бар баланың сөйлеу динамикасын жүйелі зерттеу;

- Баланы психологиялық-педагогикалық қолдау мамандарымен және отбасымен өзара қарым-қатынаста болу;

- Диагностика мен түзетудің тиімділігін жақсарту бойынша ұсыныстар әзірлеу;

- Логопедия саласындағы ең тиімді тәжірибелерді зерттеп, қолдану;

- Баланың сөйлеуін дамыту мәселелеріне психологиялық және педагогикалық құзыреттілікті дамыту бойынша консультативтік жұмыс жүргізу;

- Маманның қабылдауында ата-аналарды сөйлеу бұзылыстарын жеңуге үйрету және сөйлеу бұзылысын түзету. Оның алдын алу үшін дамыту жаттығуларының кешендерін таңдау;

- Сөйлеу бұзылысы бар балаларға көмек көрсету үшін арнайы әдістерді қолдану бойынша мұғалімдерге кеңес беру.

Осыған сәйкес логопедтер қызметінің мынадай негізгі бағыттары бар. Ол әсіресе топпен жұмыс кезінде тиімді жүзе асады:

- Диагностикалық қызмет

- Түзету-дамыту қызметі

- Ата-аналармен және педагогтармен консультациялық және ағартушылық жұмыс

- Ұйымдастыру-әдістемелік қызметі

- Профилактикалық қызмет [5, 78].

Сөйлеу бұзылысын түзету жұмысының жетекші түрі – сабақта оқыту. Логопедияда сабақтың 3 түрі қарастырылған:

Жеке;

Тұтас;

Микро топ.

Фронтальды сөйлеу терапиясы сабақтары сөйлеуді дамыту және оның бұзылыстарын түзету мәселелерін сәтті шешеді. Бұл барлық немесе топ оқушыларының көпшілігі үшін маңызды. Қызметтің бұл түрі олардың жалпы жұмыс қарқынына ену, жалпы нұсқаларды орындау және сөйлеудің ең жақсы үлгілеріне назар аудару қабілетін дамытады.

Жылжымалы микро топтар бойынша сабақтар логопедке оқушылардың түзету міндеттеріне, сөйлеу және жеке типологиялық ерекшеліктеріне сәйкес мақсаттары мен мазмұнын ажыратуға мүмкіндік береді. Әдетте жыл басында дыбыстарды шығаруға көбірек уақыт бөлінген кезде, біркелкі немесе біркелкі дыбыстық ақаулары бар балалар біріктіріледі.

Жеке сөйлеу терапиясының негізгі мақсаты – дизартрия, дизартрияның жойылған формасы, сияқты сөйлеу бұзылыстарының әртүрлі формаларына тән ақауларды, сөйлеудің дыбыстық бөлігінің нақты бұзылуын жою. Мақсатқа қол жеткізе отырып, фонетика, лексика, грамматика және сөйлеудің негізгі компоненттерінің өзара әрекеттесуін қамтитын жүйелік тәсіл принципі жүзеге асырылады.

Мектеп мұғаліміне инклюзивті білім беру жағдайында едәуір міндеттер жүктеледі. Мәселен:

- Жауапкершілігіне алған балалар денсаулығына әрі өміріне тікелей жауапты;

- Мектепте беретін сабағын, сыныптан тыс іс-шаралар мен ойындарды әр баланың жасына лайықтап, мемлекеттік стандартқа әрі бағдарлама материалына сай жоспарлап, жүзеге асырады;

- Типтік білім беру бағдарламасы сыныпта нәтижелі түрде іске асуы үшін тиімді жағдай жасайды;

- Басқа ұстаздармен және мамандармен бірігіп, әртүрлі спортты, ойын-сауық шараларын, мерекелер ұйымдастырады.

- Оқушылардың бірі де қалмай қатысатын топпен жүзеге асатын іс-әрекетті жоспарлап, ұйымдастырады [6, 49]. Бұл да басқа мамандармен іске асуы тиіс.

Инклюзивті білім беру жағдайында мұғалімге қойылған тағы да бір талап – дефектология, медицина, психология саласындағы маманмен бірігіп әрекет жасауға қабілетті әрі дайын болуы.

Мұндай бірлікте жұмыс жүргізудің негізгі мақсаты – ерекше білім беруді қажет ететін балалармен оқыту, дамыту әрі тәрбиелеу жұмыстарын жүргізу. Қазір көптеген педагогтар қандай да бір салада өздерінің кейбір дүниені білмейтінін түсініп, әріптесінен көмек қабылдауды намыс көреді.

Соған сәйкес, инклюзивті білім беру ережесі – топта бірге жұмыс жүргізу, ол жұмысқа педагогтарды дайындауда айрықша мән беру керек. Арнайы педагогика саласындағы жұмыстың негізі – кемшілігін мойындай білу, әріптесі мен мамандардың көрсетер көмегін қабылдай білу, олармен тұрақты байланыс жасауға дайын болу қабілеті.

Ерекше білім беру қажеттілігі бар балалармен топтық жұмыс жүргізуді енгізу жағдайында білім берудің сапасын арттыру үшін, оған қатысатын барлық субъектілерге, атап айтқанда, басшылыққа, педагог, маман, ата-аналар мен балаларға мынадай ережелерді сақтаған абзал:

- Бірімен-бірі үнемі әрекеттестік жұмысын жүргізу;
- Өзін міндетті түрде осы топтың мүшесімін деп қабылдау;
- Біріне-бірі сыйластық таныту;
- Көмек көрсете білуге, кеңес беруге, сынды қабылдай білуге және өзі де оны орынды айта білуге дайын болу;

- Топқа қойылған ортақ мақсаты мойындау әрі сол мақсатқа жету жолында еңбек ету.

Ал осы мамандардың топтық жұмысы мынадай негізгі бағыттарды қамтиды:

Бірінші бағыт – инклюзивті білім берудің біртұтас траекториясы. Ол мектеп қабырғасына келген сәттен оны бітірген уақытқа дейінгі аралықты қамтиды. Бұл міндет нәтижелі болуы келесі шарттарды жүзеге асыру керек:

- Әрбір кезеңде қалыпты дүние болатын даму заңдылығы мен кезеңін білу;
- Оқытудың мәжбүрлі түрде жүзеге асатын нормативін емес, жас ерекшелігіне қарай педагогикалық әрі психологиялық міндеттерді түсіне білу.

- Ерекше білім беру қажеттілігі бар балалардың өзіндік ерекшелігінің механизмі мен себебін түсіну әрекетіне сүйеніп, оның психикасының даму спецификасын ескеру;

- Білім беру процесінің әр сатысындағы білім берудің міндетін есепке алу;
- Кез келген жас кезеңіне балалар тобындағы бірге әрекет етудің даму кезеңі мен заңдылығын білу.

Келесі бағыт – жалпыға бірдей білім беретін мектепте инклюзивті кеңістік қалыптастырудың жолдары. Оларға мыналар жатады:

- Түрлі тренингтер, әсіресе топ құру тренингтері;
- Топ ішінде жүргізілетін пікірталастар;
- Жеке кеңес өткізу;
- Нақты проблемасы бар жағдайға талдау жүргізе білу.

Соңғы бағыт – білім беру үдерісіндегі инклюзивті білімнің мазмұны. Бұл бағыт бойынша пәнаралық қолдау жұмыстарының қандай нәтиже беретіні анықталады. Мәселен:

- Инклюзивті білім беру мазмұнының даму аймағын айқындайтын нәтижеге жеткен мамандар командасын жасақтау;

- Баланың даму ерекшелігіне әрі білім беру ұйымдарының білім беру ортасы мен мектептегі сыныптардың құрамындағы адекватты қарым-қатынас;
- Ерекше білім беру қажеттілігі бар балаларға көрсетілген көмектің тиімді әрі көлемді болуы;
- Бағдарламада берілген материалдарды жеткізудің бірізді және терең болуы әр баланың мүмкіндігіне сай құрылуы;
- Пәндер байланысындағы топтардың жағдайына сай әрекет ету мақсатында педагогтар, басқа мамандар әдістемелік тұрғыдан қолдау мен білікті арттыруға ие болуы;
- Балалардың ата-аналарымен әрі олар күтетін нәтижемен психотерапевт жұмысы [7, 27].

Міне, осы секілді арнайы ұйымдастыру жүргізілген жұмыстардың нәтижесінде ерекше білім беру қажеттілігі бар балалардың білім алу қажеттілігін түсіне білуге көмек көрсететін, олардың жеке дамуына бағытталған бағдарламаны жоспарлауда мүмкіндік берілген күллі мамандар баланың дамуына толығымен жағдай жасайды.

Логопедиялық жұмыста жоғары нәтижелерге қол жеткізуге мына жағдайлар мүмкіндік береді:

- Сабақтарға дидактикалық және көрнекі құралдарды мұқият іріктеу;
- Сабақтың әр кезеңіне оңтайлы уақыт бөлу;
- Оқу материалын құзыретті, ғылыми негізделген түрде ұсыну;
- Логопедиялық әсер етудің әртүрлі формалары мен әдістерін қолдану;
- Компьютерлік технологиялар мен оқытудың техникалық құралдарын пайдалану тағысын тағы.

Сөйлеу терапиясында алған тәжірибені нақты өмірге көшіру үшін логопед, мұғалім және ата-аналардың белсенді қолдауы қажет. Егер отбасы оған қатыспаса, бірде-бір педагогикалық жүйе тиімді бола алмайды.

В.А.Сухомлинский «Егер мұғалімдер отбасымен байланыста болса және оны өз жұмысына тартса, тәрбие мен дамудың міндеттері сәтті шешіледі» [6, 63] деп атап өтеді. Маманның міндеті – ата-аналарға баланың даму процесінде олардың рөлін түсінуге көмектесу. Оларды сөйлеу бұзылыстарын жеңудің белгілі бір әдістерімен қамтамасыз ету, алған білімдерін игеру және шоғырландыру үшін балалармен үй жұмыстарын нақты мазмұнмен толтыру.

Логопед-мұғалім ата-аналармен қарым-қатынасын мүмкіндігінше үнемі сыпайы және түсінікті түрде түзету жұмыстарының қажеттілігіне сендіру, баланың сөйлеу дамуының перспективалары мен болжамын сипаттау, сөйлеудің ойлау процестерімен байланысын көрсету және жазбаша сөйлеу бойынша арнайы жұмыс қажеттілігін атап өту үшін құру керек.

Ата-аналар – өз баласының алғашқы ұстазы. Оларға көп нәрсе байланысты. Ата-ананың қолында өте күшті тәрбие құралы бар, ол – балаға деген сүйіспеншілік. Ата-аналарды логопед-мұғаліммен бірлескен түзету процесіне саналы түрде қосу – бірлескен жұмыстың тиімділігін едәуір арттырады.

Қорыта айтқанда, бала дамуының бірыңғай сөйлеу кеңістігін құру – логопед-мұғалім мен ата-ананың, басқа да мұғалімдердің тығыз ынтымақтастығы жағдайында мүмкін болады. Осылайша, ерекше білім беру қажеттілігі бар балаларды олардың жағдайы мен денсаулығына сәйкес толыққанды тәрбиелеу және білім алу үшін жағдай жасау инклюзивті білім беруді сәтті жүзеге асырудың шарты. Ол барлық адам үшін қоғам құрудың шешуші және тиімді тетіктерінің бірі. Ал бұл әрекеттердің барлығы топтық жұмыста іске асқан жағдайда жұмыс міндетті түрде өз нәтижесін береді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Д. Гонзалез., *Ресурсы для инклюзии через адаптированную физическую активность: Адаптированная физическая активность, ее коммуникативный и технологический потенциал для образовательной инклюзии.* – Научные сценарии, 2021. – 56 с.

2. Г.А.Ортис, М.Холковец., Образование для инклюзии: Инклюзивное образование от педагогики заботы к переосмыслению школьного сосуществования. – Научные сценарии, 2021. – 168 с.
3. Р.Маркес, М.Сена., Мышление о школьной инклюзии с помощью технологических инструментов: технология и образование. - Научные сценарии, 2021. – 80 с.
4. A.Anderson, Speech Therapy Aphasia Rehabilitation Workbook: Expressive and Written Language Paperback. – Publisher: Create Space Independent Publishing Platform; Workbook edition, 2021. – 152 p.
5. L.Wilmshurst, A.Bruce., Essentials of Intellectual Disability Assessment and Identification. – Publisher: Wiley, 2016. – 192 p.
6. В.Сухомлинский., Сердце отдаю детям. – Радянська школа, 1973. – 244 с.

УДК 376.37

Жакипбекова С.С.¹, Әсембек Г.Н.²

¹Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық университеті, Доктор PhD. Алматы қ. E-mail: Sauleskorpion@mail.ru.

²Абай атындағы ҚазҰПУ «Арнайы педагогика» мамандығының 1 курс магистранты. Алматы қ. E-mail: assembek.gulzhaukhar@mail.ru

ДИЗАРТРИЯСЫ БАР БАЛАЛАРМЕН ЛОГОПЕДИЯЛЫҚ ЖҰМЫСТА HAND TUTOR АППАРАТЫН ПАЙДАЛАНУ

Аңдатпа

Балалардағы ерте жастағы сөйлеу тілінің бұзылысы. Басым көпшілік балалардағы дизартрия. Кинетикалық праксистің әлсіздігі немес мүлде болмауы. HandTutor-сенсорлық, моторлы және танымдық функциялардың сақталуы мен дамуын бағалауға арналған жаңа буын жүйесі. Құрылғы неврологиялық аурулардың салдарынан бұзылуы мүмкін қол мен саусақтардың қозғалысын қалпына келтіруге бағытталған.

Жетекші қол мен саусақтардың мотор компонентін дамытуға бағытталған сөйлеу терапиясы бағдарламасын жасау үшін MediTutor бағдарламалық жасақтамасының ойындары

Кілт сөздер: Ерте жастағы балалардың сөйлеу бұзылысы, MediTutor бағдарламалық жасақтамасының ойындары, HandTutor, Түзете дамыту.

Жакипбекова С.С.¹, Асембек Г.Н.²

¹научный руководитель, Доктор PhD. e-mail: Sauleskorpion@mail.ru.

²7M01906– магистрант 1 курса специальности -Специальная педагогика e-mail: assembek.gulzhaukhar@mail.ru

КазНПУ имени Абая, город Алматы, Казахстан

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ АППАРАТА HAND TUTOR В ЛОГОПЕДИЧЕСКОЙ РАБОТЕ С ДЕТЬМИ С ДИЗАРТРИЕЙ

Аннотация

Речевые нарушения у детей раннего возраста. Дизартрия у детей подавляющего большинства. Слабость или полное отсутствие кинетического праксиса. HandTutor-это система нового поколения, предназначенная для оценки сохранения и развития сенсорных, двигательных и когнитивных функций. Устройство направлено на восстановление движений рук и пальцев, которые могут быть нарушены вследствие неврологических заболеваний.